

Ірина Соколова,

мол. наук. співроб., Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БІБЛІОТЕК В ОПРАЦЮВАННІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

У статті розглянуто використання електронних технологій та кооперування в організації роботи бібліотек з періодичними виданнями. Окрему увагу приділено розвитку електронних текстових ЗМІ як сегмента українського інформаційного простору, а також використання цього ресурсу в роботі бібліотек.

Ключові слова: інтернет-ЗМІ, електронна періодика, вебліографія, інформаційно-аналітичний продукт.

Періодика є популярним і затребуваним ресурсом, який не втрачає свого значення в інформуванні про найважливіші події, явища, політичні процеси сучасної історії. Незважаючи на доступність теле- та аудіоконтенту до споживача інформаційних послуг, текстові ЗМІ не втрачають свою аудиторію та продовжують користуватися попитом. На Всесвітньому конгресі новинних ЗМІ, який відбувався у Вашингтоні в червні 2015 р., відмічалось, що у всьому світі близько 2,7 млрд людей читають друковані газети, а понад 770 млн – газети на цифрових платформах ПК [1]. Ці цифри говорять про те, що кількість читачів періодичних видань значно перевищує половину дорослого населення світу. В Україні преса має свого постійного читача. Щорічно в нашій країні з друку виходить понад 4 тис. газет і журналів найрізноманітнішої тематики, активно розвивається сегмент електронних текстових ЗМІ [2]. Свій внесок у наближенні друкованого слова засобів масової інформації до читача роблять бібліотечні установи. Про роботу бібліотеки з періодикою та читачький попит на ці видання можна скласти уявлення, ознайомившись зі статистикою, яку оприлюднює Національна парламентська бібліотека України. Так, станом на 2014 р. у сховищах обласних наукових універсальних бібліотек і публічних бібліотек України зберігалось 9,1 млн пр. періодичних видань, що загалом становило 4,8 % від їхнього бібліотечного фонду. При цьому книговидача з періодики за рік становила 82,3 млн пр. тобто 31 %

від річної книговидачі у цих установах [3, с. 19–20]. Загалом періодика становить дуже незначну частину бібліотечного фонду, але є дуже рухливим фондом (зауважимо, що кожне третє видання, до якого звертається читач, – газета або журнал). Такий попит обумовлений специфікою цього ресурсу, його характеризують актуальність тематики, оперативність і регулярність виходу в світ. Періодика забезпечує неперервність інформування про події, які відбуваються. «Газети постійно відбирають соціально значущу для сучасників інформацію, щодня оприлюднюють відомості про найважливіші події, явища, політичні процеси сучасної історії. Повідомлення газет є безпосереднім синхронним відображенням дійсності...», – зазначає історик, дослідник українського пресознавства Г. Рудий [4].

Виходячи з даних, наведених у статистичному збірнику «Бібліотечна Україна в цифрах» [3, с. 22–25], порівняння руху фонду періодичних видань за різними типами бібліотек показує, що найбільший попит на газети та журнали спостерігається у обласних наукових універсальних бібліотеках, тут періодика становить 47,8 % від річної книговидачі, у публічних бібліотеках цей показник становить 28,8 %, у тому числі в бібліотеках сільської місцевості – 19,6 %. Ці формальні показники наочно відображають значущість ресурсу текстових ЗМІ для українського читача і ту колосальну працю, яку вкладають українські бібліотеки для задоволення читацького попиту на найновішу та злободенну інформацію. Залучення комп'ютерної техніки для організації бібліотечної роботи покликане полегшити цей процес.

Розвиток інформаційної сфери та поширення електронних технологій накладають свій відбиток на роботу бібліотеки з періодичними виданнями, при цьому традиційні форми роботи доповнюються новими, які викликані часом і стали можливими внаслідок появи нових технічних можливостей та входження в наше життя такого явища, як електронний інформаційний простір. Процес комп'ютеризації бібліотек, який триває в Україні, вніс зміни до всіх ланок бібліотечної роботи, у тому числі і в роботу з періодичними виданнями, при цьому розширилося коло охоплення джерел інформації, адже на сьогодні бібліотекар здійснює роботу не тільки з періодичними виданнями, які виходять з друку, а й працює в електронному інформаційному просторі з текстовими електронними ЗМІ. Активне включення бібліотеки до роботи з цифровою періодикою є перспективним напрямом ще й унаслідок світової тенденції до поступового переформатування інформаційного простору, у розвинутих країнах

невпинно відбувається зменшення сегмента друкованої періодики та зростання електронної.

У цьому дослідженні було поставлено за мету виявити тенденції, що відбуваються в роботі з періодичними виданнями в умовах проведення комп'ютеризації та інтернетизації бібліотечних установ. У зв'язку з цим було поставлено завдання розглянути, як робота з друкованою періодикою та електронними текстовими ЗМІ розкривається на сайтах бібліотечних установ.

Використання нових можливостей електронних технологій та Інтернету в роботі бібліотек є предметом уваги багатьох дослідників. Численні публікації в професійних виданнях зосереджують увагу на створенні та функціонуванні корпоративних бібліотечних об'єднань з метою забезпечення ефективності використання їхніх ресурсів, у тому числі і з метою обробки періодичної преси для ведення каталогів і картотек, створення інформаційно-бібліографічних продуктів. Зокрема, цій тематиці присвячені праці О. Мар'їної [5], О. Пастушенко [6], М. Кузнецової [7], Н. Самохіної [8], С. Назар'євої [9] та ін. Питання розробки вебліографічних списків і роботи бібліотеки з електронними текстовими ЗМІ досліджують Л. Трачук [10], В. Степанов [11] та ін. Інформація про нові форми роботи з друкованою та електронною періодикою міститься на сайтах бібліотек. Також матеріал для аналізу містять статистичні збірники, результати соціологічних досліджень, моніторингу регіональної преси та роботи бібліотек. При роботі зі статистичними даними щодо комп'ютеризації бібліотек, складу бібліотечних фондів, річної книговидачі було використано статистичний метод, який дає змогу провести аналіз і співставлення абсолютних показників.

Щоб якісно задовольнити читацький попит, бібліотечні працівники виконують комплекс робіт з друкованими періодичними виданнями, здійснюють каталогізацію та обробку видань, бібліотечно-бібліографічне обслуговування читачів, довідкове консультування, займаються створенням рекомендаційної бібліографії, картотек статей, організовують книжкові виставки та проведення масових заходів тощо. Завдяки оптимальній організації бібліотечного процесу створюються всі умови для того, щоб читач мав змогу відвідати бібліотеку та ознайомитися з виданнями, які наявні в бібліотечному фонді. Використання комп'ютерної техніки розширило можливості бібліотек у роботі з друкованою періодикою, а поява бібліотечних сайтів зробила можливим надавати інформаційні послуги

через мережу, охоплюючи значно більшу кількість читачів. Перевага всіх бібліотечних ресурсів, які відкриті через інтернет-мережу, полягає у швидкому та легкому доступі до інформації, при цьому користувач має змогу здійснювати пошук або знайомитися з джерелами в зручний для себе час дистанційно, без відвідування бібліотечної установи.

На сьогодні робота бібліотекаря з періодичними виданнями спирається на традиційну методику з використанням нових можливостей електронного комп'ютерного середовища. Електронні технології у роботі з друкованою періодикою дали змогу полегшити значну частину операцій з обробки літератури та обслуговування читачів, при цьому докорінно змінився алгоритм виконання окремих операцій бібліотечної роботи. Саме залучення комп'ютерної техніки зробило можливим створення електронного каталогу, кооперацію зусиль бібліотек в аналітичній обробці газет і журналів для ведення картотек статей з метою уникнення дублювання, оцифрування періодики минулих років і формування електронних колекцій літератури, відкриття доступу читачам до аналітично-бібліографічних продуктів за матеріалами преси через бібліотечний сайт, інформування в мережі про нові надходження, книжкові виставки, масові заходи для читачів тощо. Простота роботи та широкі можливості комп'ютерних програм дають змогу будь-якій бібліотеці створювати електронні бібліографічні ресурси, доступні в стінах бібліотеки або через Інтернет.

Бібліотеки, обладнані комп'ютерами, дістали можливість здійснювати каталогізацію видань в електронній формі. При цьому електронний каталог (ЕК) як додатковий сервіс полегшує читачеві пошук необхідної літератури, який можна здійснювати як безпосередньо в бібліотеці, так і через сайт. Електронний каталог у бібліотеках сприяє всебічному розкриттю складу та змісту фонду бібліотеки, забезпечує багатоаспектний оперативний пошук інформації про наявність документів у фонді бібліотеки, інтегрує інформаційні ресурси бібліотеки в інформаційний простір регіону та мережу Інтернет, створює інформаційний комфорт для користувача. ЕК одночасно об'єднує в собі функції алфавітного та систематичного каталогів, а також спеціальних картотек, зокрема, за видами документів, у тому числі й систематичної картотеки статей періодичних видань. Електронний каталог є надзвичайно ефективною інформаційно-пошуковою системою, оскільки дає змогу швидко отримати літературу за темою, предметом. Записи в ЕК відкриваються читачеві згідно з інформаційним запитом у вигляді ключових слів або словосполучень, введених у строку

«Пошук». На жаль, на сьогодні роботу з ЕК можуть здійснювати читачі дуже незначної кількості публічних бібліотек. Так, аналіз статистичних даних, які оприлюднює Національна парламентська бібліотека України, показує, що у 2014 р. електронний каталог вели лише 2,6 % публічних бібліотек [3, с. 58].

Додатково до сервісу електронного каталогу деякі бібліотеки окремим блоком на своїй веб-сторінці розміщують деталізовану інформацію про періодичні видання, що входять до бібліотечного фонду. Зокрема, такі дані наводить Волинська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олени Пчілки. У повідомленні на сайті розповідається про періодичні видання обласного та районного рівнів, які зібрані бібліотекою за період її існування, наводиться перелік цих видань. З інформації, розміщеної на сторінці, читач може дізнатися про монографії-дослідження регіональної періодики, яка є у бібліотеці [12].

Бібліотеки обмежені у фінансуванні і, як правило, не мають змоги здійснити передплату на всі періодичні видання, які могли б зацікавити читача, водночас невеликі площі бібліотечних книгосховищ обумовлюють обчайливе формування бібліотечних фондів і не дають змоги накопичувати великі обсяги літератури. Цю проблему частково бібліотеки вирішують, пропонуючи читачу послуги міжбібліотечного абонементу, який передбачає замовлення видань на вимогу читача з фондів інших бібліотек за умови відсутності їх у власному фонді. Комп'ютеризація та підключення до Інтернету відкрили цю інформацію читачам через бібліотечний сайт. На сайтах багатьох обласних універсальних наукових бібліотек можна ознайомитися зі «Зведеними каталогами періодичних видань», які передплачені провідними бібліотеками обласних центрів. Створення зведених каталогів дає змогу бібліотекам скоригувати свою підписку, враховуючи фонди інших бібліотек регіону, та більш ефективно використання цього ресурсу. У цих каталогах обов'язково наводяться дані про місцезнаходження газети чи журналу. Зведені каталоги є інформаційним посібником для читачів, працівників бібліотек і установ області. Порівняння цього ресурсу на сайтах різних бібліотек показує, що, хоча вони подібні за змістом, усі складені за різним принципом. Зведені каталоги одних бібліотек відкриваються списком у вигляді текстового документа, наприклад, такий вигляд має ресурс, підготовлений Житомирською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Олега Ольжича, Дніпропетровською ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія, Закарпатською

ОУНБ ім. Ф. Потушняка [13]. Інші мають вигляд електронного каталогу, як ми можемо це побачити на сайтах Кіровоградської ОУНБ ім. Д. Чижевського, Івано-Франківської ОУНБ ім. І. Франка [14]. На сайтах цих бібліотек читач не побачить списку всіх періодичних видань, які надходять до провідних бібліотек міста, але, знаючи назву видання, може здійснити пошук через пошукову строку.

Періодичні видання є одним з основних джерел формування та наповнення систематичної картотеки статей і тематичних картотек, які ведуть публічні бібліотеки. Робота над створенням картотек надзвичайно кропітка, вона передбачає перегляд статей з періодики та книжкових видань бібліографом, який складає аналітичний опис, анотацію, систематизує картки. Комп'ютеризація та залучення бібліотек до інтернет-простору дали змогу порушити питання про кооперацію зусиль окремих бібліотечних установ у цій роботі. В Україні перші корпоративні об'єднання бібліотек виникли наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Ініціатива в цьому питанні належить обласним універсальним науковим бібліотекам, вони є координатором публічних бібліотек і бібліотечних ресурсів регіону. За їхньої ініціативи, на кооперативних засадах, обов'язковим є створення зведених каталогів періодичних видань, передплачених бібліотеками регіону [6].

Зміст кооперативної взаємодії складається з того, що бібліотека-учасниця бере на себе відповідальність за аналітичний розпис кількох газет і журналів, чітко закріплених за нею, і має можливість використовувати весь масив БД. Загальну координацію дій здійснює бібліотека-координатор. Така координація роботи цілої мережі бібліотек сприяє більш ефективній організації робочого процесу, економії робочого часу та уникненню дублювання в роботі. На сайтах ОУНБ міститься інформація про умови створення та перший досвід такої кооперації.

Наприклад, Рівненська ОУНБ повідомляє про успішний досвід кооперування зусиль більше ніж двох десятків бібліотек області, які утворили корпоративне бібліотечне об'єднання. Також повідомляється, що «щорічно у рамках корпоративного об'єднання обробляється більше 150 періодичних видань. Кожен з членів корпоративного об'єднання опрацьовує приблизно по чотири-сім назв періодичних видань, а отримує інформацію з 18–30 джерел». Інформація, яку отримує Рівненська ОУНБ, після відповідної редакції переноситься в електронну базу даних і регулярно розсилається іншим членам корпорації [15].

Дніпропетровська ОУНБ повідомляє про створення робочої групи з реформування бібліотечної галузі в області, про основні завдання та терміни виконання робіт зі створення регіонального проекту «Електронний каталог». Серед очікуваних результатів регіонального проекту – завершити у 2018 р. організаційні роботи зі створення зведеного краєзнавчого каталогу статей з періодичних видань «Дніпропетровщина» в автоматизованій системі віддаленого доступу [16]. На сайті Кіровоградської ОУНБ повідомляється про ініціативу створення онлайн-ового центру кооперативної каталогізації для бібліотек Кіровоградської області та об'єднання зусиль в обробці регіональних періодичних видань [17].

Ще одним ресурсом, який створюється за матеріалами періодичних видань і став відкритим для широкого загалу внаслідок проведення комп'ютеризації бібліотек і підключенню до Інтернету, є бібліографічні списки та покажчики краєзнавчого характеру, які готуються на постійній основі. Відділи краєзнавства обласних наукових бібліотек проводять велику роботу, відслідковуючи публікації періодичної преси про розвиток свого краю, історію, соціальне та політичне життя регіону. Моніторинг періодичних видань дає змогу виявляти публікації, які є цінним джерелом місцевих новин, адже преса становить найбільш мобільну та оновлювану частину бібліотечного фонду, звертаючись до якої читач дізнається про останні події, що відбуваються в суспільстві. Результатом моніторингу періодики обласними науковими бібліотеками є краєзнавчі бібліографічні списки та покажчики за матеріалами центральної та регіональної преси. Наприклад, окрема сторінка бібліотечного сайту Дніпропетровської ОУНБ відкриває нам ресурс «Дніпропетровщина на сторінках центральних періодичних видань», який має свою структуру та постійні рубрики. У кожній бібліотеці дещо інші подача та групування матеріалу, охоплення джерел (центральна або регіональна преса), періодичність випусків бібліографічних матеріалів, відрізняються вони і за наявністю довідкового апарату, анотації тощо. Наприклад, Житомирська ОУНБ – готує випуски видання двічі на рік, Закарпатська ОУНБ – щоквартально, Запорізька ОУНБ – двічі на місяць (24 випуски на рік), сайт Дніпропетровської ОУНБ відкриває матеріали єдиним суцільним блоком, у якому матеріали подаються у зворотнхронологічному порядку, що дає змогу користувачам оперативно ознайомитися з найновішими публікаціями. Дніпропетровська та Запорізька ОУНБ готують випуски, використовуючи тільки матеріали центральної преси. Бібліографічний покажчик Закарпатської

ОУНБ підготовлений за матеріалами як центральних, так і регіональних текстових ЗМІ і виходить одним випуском, Житомирська ОУНБ, відповідно, групує свої матеріали у два окремі видання. Але незважаючи на специфіку подачі матеріалів, ці видання є цінним джерелом інформації про регіон, наближуючи публікації періодичної преси до українського читача, не даючи загубитися їм у надзвичайно великому інформаційному масиві та часі. Адже завдяки кропіткій роботі бібліотечних працівників з року в рік збираються та систематизуються дані про газетні та журнальні статті краєзнавчої тематики. Так, робота над бібліографічним покажчиком «Закарпаття на сторінках преси» ведеться три десятиріччя – з 1986 р., а архів цих видань, відкритий на бібліотечному сайті для українського читача, містить інформацію про життя регіону з 2003 р. [18].

Матеріали періодичних видань широко використовуються і при підготовці тематичних бібліографічно-аналітичних продуктів бібліотек, які виходять одним випуском. Це можуть бути бібліографічні списки, покажчики, фактографічні матеріали тощо. Зокрема, у бібліографічному покажчику «Кіровоградська область: поступ розвитку», який було підготовлено працівниками Кіровоградської ОУНБ до 75-річчя утворення Кіровоградської області, представлені книги та статті періодичних видань, присвячені історії та сучасному життю Кіровоградської області [19].

Прикладом фактографічної підбірки може служити корисний пізнавальний ресурс «Хроніка культурного життя Кіровоградщини», який розробляють співробітники Кіровоградської ОУНБ. Матеріали подаються на веб-сторінці у вигляді анонсу, оновлюються кожного місяця і розповідають про масові заходи та книжкові виставки бібліотек, найважливіші культурні події міста в царині музики, живопису, театру. Повідомляється, що при підготовці матеріалів використовуються періодика та неопубліковані джерела [20].

Більш повному розкриттю колекції друкованих видань, які входять до бібліотечних фондів, сприяє створення електронного ресурсу відкритого доступу оцифрованих документів. Головні переваги оцифровки полягають у тому, що вона дає змогу зберегти рідкісні книги, старі журнали та газети, зробити електронну копію на випадок втрати видання, відкриває доступ до цих видань через сайт або внутрішньобібліотечну комп'ютерну мережу, а також розширює коло читачів цих видань. Про свій досвід створення електронного депозитарію LIVO розповідає Житомирська ОУНБ ім. Олега Ольжича. Повідомляється, що з 2013 р. бібліотекою оцифровано

114 документів. Електронний депозитарій складається з чотирьох частин, однією з яких є колекція оцифрованих періодичних видань краєзнавчої тематики (електронна бібліотека LIBO) [21].

Бібліотечний сайт є майданчиком для інформування читачів про віртуальні та локальні книжкові виставки, а також масові заходи, які проводяться у бібліотеці із залученням періодичних видань, що також сприяє їхній популяризації. Інтернетизація бібліотек зробила можливим електронне довідково-бібліографічне обслуговування, частина бібліотек надає таку послугу, розмістивши на сайті електронну адресу, що відкриває додаткові можливості для роботи, зокрема, і з періодичними виданнями. Уже понад 10 років в Україні діє об'єднана віртуальна довідкова служба бібліотек «Віртуальна бібліографічна довідка». У рамках цього проекту свої зусилля об'єднали бібліографи близько двох десятків бібліотек, серед яких співробітники дитячих, вузівських, ОУНБ, міських публічних бібліотек [22].

Водночас варто зауважити, що всі зазначені вище форми роботи з періодичними виданнями з використанням електронних технологій на сьогодні не можуть бути впроваджені в роботу переважної більшості українських публічних бібліотек, адже ступінь комп'ютеризації бібліотечної галузі доволі низький. Так, в Україні послуги читачам у 2014 р. надавало 16 тис. публічних бібліотек, з яких 13,2 тис. (83 %) працювало у сільській місцевості. Із загальної кількості українських публічних бібліотек лише кожна четверта була оснащена комп'ютерною технікою, при цьому сільські бібліотеки забезпечені технікою значно гірше, ніж міські – ступінь комп'ютеризації бібліотек у селах становить лише 13 %. Також треба враховувати, що не всі бібліотечні установи, які мають у своєму розпорядженні комп'ютерну техніку, підключені до мережі Інтернет. Загалом по країні станом на 2014 р. до Інтернету було підключено 20,7 % публічних бібліотек, у сільській місцевості цей доступ мали 11 % установ. Ці дані говорять про те, що процес включення бібліотечної мережі до інтернет-середовища перебуває на стадії становлення і ще далекий до завершення. Також зауважимо, що, не зважаючи на складну економічну ситуацію в країні, цей процес триває і кількість бібліотек, які оснащені комп'ютерною технікою, постійно збільшується.

Таблиця

**Забезпеченість бібліотек комп'ютерною технікою
та стан відвідуваності бібліотечних сайтів у 2014 р.**

Рік	Кількість бібліотек, які оснащені комп'ютерами				Кількість звернень на веб-сайти бібліотек, тис.			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		ОУНБ	Публічні бібліотеки	з них: у сільській місцевості		ОУНБ	Публічні бібліотеки	з них: у сільській місцевості
2014	4013	21	3951	2087	13 323,6	4087,0	7191,0	445,7

Джерело: Бібліотечна Україна в цифрах (2013–2014 рр.): стат. зб. / Нац. парламентська б-ка України / підгот. О. Лахно. – К., 2015. – С. 7, 10.

З даних, наведених у таблиці, видно, що бібліотечні сайти – затребуваний ресурс. Статистика підтверджує зростання популярності та затребуваності електронних бібліотечних сервісів і тенденцію до збільшення звернень на веб-сайти публічних бібліотек майже у всіх регіонах. Так, у 2014 р. було зафіксовано 13,3 млн звернень до послуг бібліотек за допомогою мережі Інтернет. Порівняння показника відвідування веб-сайтів ОУНБ, міських і сільських бібліотек показує, що найбільш активно читачі користуються інформацією саме із сайтів обласних універсальних бібліотек. Кількість звернень до інформації, яка розміщена на сайтах 21 ОУНБ, становить майже 4 млн. Найменше відвідувань сайтів сільських бібліотек, хоча залучення читачів і до цього ресурсу з року в рік збільшується.

Для бібліотек велике значення має формування оптимального фонду періодичних видань, повноцінне використання бібліотечного фонду та довідково-бібліографічного апарату. Соціологічні обстеження, які періодично проводять окремі бібліотеки, дають можливість на основі отриманих даних виявити рівень задоволення інформаційних потреб користувачів фондом періодичних видань. Подібне обстеження у 2014 р. провела Сумська ОУНБ, про що повідомляється на сайті бібліотеки. У опитуванні взяли участь близько 200 респондентів. Анкетування виявило,

що переважна більшість респондентів постійно знайомляться з матеріалами друкованих ЗМІ, при цьому половина з них дізнаються про новини з електронних періодичних видань. Під час опитування було виявлено, які саме газети та журнали користуються найбільшим попитом, а також видання, які необхідні для роботи, навчання, підвищення професійної освіти, але відсутні в бібліотечному фонді. На сайті Сумської ОУНБ представлені електронні бази даних (ЕБД), серед яких «Зведений каталог періодичних видань провідних бібліотек м. Суми» та каталог «Місцеві періодичні видання Сумської ОУНБ, районних і міських бібліотек (1944–2010)». На запитання «Чи користуєтесь ЕБД, які знаходяться на веб-сайті ОУНБ?» 41,5 % респондентів відповіли, що використовують електронні ресурси бібліотеки, а 57,4 % – ні. При порівнянні груп опитаних читачів – студентів і спеціалістів – виявилось, що переважна кількість студентів (63 %) користується ЕБД бібліотеки, водночас як серед спеціалістів цей показник значно нижчий (39,6 %). Таким чином, студентство є більш активним споживачем електронних ресурсів. Анкетування показало, що респонденти цікавляться та є постійними читачами місцевих періодичних видань. Читачі подали свої пропозиції щодо покращення забезпечення періодикою, серед яких: збільшення репертуару журналів і газет, наявність районних і міських газет, своєчасне надходження цих видань до бібліотеки, а також побажання не скорочувати фінансування на передплату [23].

Оснащення комп'ютерною технікою та підключення до Інтернету відкрило доступ бібліотеці до всесвітнього електронного інформаційного середовища, а отже, і до електронних текстових джерел. Новим напрямом роботи бібліотечних установ у контексті роботи з періодичними виданнями стало долучення до електронної періодики.

Електронні текстові ЗМІ відкриті в Інтернеті для користувача та не входять до бібліотечного фонду, але за бібліотекою лишається важлива функція навігатора та консультанта в пошуку джерел в електронному просторі. Щоб допомогти читачам зорієнтуватися в електронній періодиці, бібліотеки складають вебліографічні списки, які розміщують на своїх веб-сторінках. Це новий напрям роботи, але він активно розвивається. Вебліографічні списки та посібники складаються із згрупованих у розділи чи розташованих у довільному порядку описів електронних ресурсів віддаленого доступу. Основним завданням укладачів вебліографічних списків є відбір і систематизація найцінніших ресурсів Інтернету.

Залежно від завдань, поставлених кожною конкретною бібліотекою, цей ресурс відрізняється за напрямом, тематикою та призначенням, читацькою аудиторією. На сьогодні бібліотеки пропонують українському читачу електронні списки всеукраїнських газет і журналів, регіональних ЗМІ, тематичні та універсальні підбірки періодики. Лише ретельний аналіз і відбір джерел працівниками бібліотек дає змогу сформувати необхідний перелік інтернет-ресурсів з якісним контентом.

Прикладом вебліографічного списку може служити веб-сторінка Кіровоградської ОУНБ «Преса в Інтернет». Ця сторінка відкриває доступ читачу до найвідоміших загальноукраїнських електронних ЗМІ, електронної періодики Кіровоградщини, літературних видань України. Усі позиції в списку мають вигляд гіпертексту і дають змогу перейти безпосередньо до видання [24]. Надзвичайно корисним для читача є і список електронних журналів з різних галузей знання, який підготувала бібліотека. На сторінці зазначається: «У зв'язку з різними причинами, передплата періодичних видань останніми роками скоротилася. Та тільки для вас ми підготували список журналів – близько 180 джерел, яких наша бібліотека не отримує, але які ви можете прочитати у всевітній мережі Інтернет онлайн (повнотекстові версії)» [25]. Окремі позиції в списку мають пояснювальну записку, у якій вказано періодичність виходу видання, його спрямування. Центрами зі створення вебліографічних списків є провідні бібліотеки України, що мають доступ до глобальної мережі. Рекомендаційні списки електронних ЗМІ пропонують читачам ряд обласних наукових бібліотек (Вінницька, Дніпропетровська, Херсонська, Івано-Франківська, Чернігівська та ін.), районні, міські, відомчі бібліотеки тощо [26]. Водночас через те що цей напрям роботи в процесі розвитку, на багатьох бібліотечних сайтах цей ресурс відсутній.

Дослідниця з цього питання Л. Трачук відмічає, що вебліографічна діяльність поки що «характеризується неузгодженістю, відсутністю координації, дублюванням інформації при створенні вебліографічних джерел». Вона висунула пропозицію узгодити дії зі створення таких ресурсів з метою покращення їхньої якості та вдосконалення пошукових можливостей. Л. Трачук наголошує, що для уникнення дублювання в роботі та з метою уникнення недоцільного використання трудових і фінансових ресурсів, спеціальним бібліотекам «варто розробити ґрунтовні галузеві вебліографічні посібники, ОУНБ – зосередитися на впорядкуванні краєзнавчих електронних ресурсів віддаленого доступу, а завдання створення

універсальних чи багатогалузевих веббіографічних посібників залишити національним бібліотекам України» [10]. Важливою умовою ефективного використання веббіографічних посібників є актуалізація наведеної в них інформації. Електронний простір дуже рухливий, він швидко змінюється, одні видання з'являються, інші припиняють своє існування, отже, веббіографія потребує постійної уваги, уточнення та доповнення. У цій роботі значну допомогу можуть надати користувачі. Окремі бібліотеки розміщують на сайті прохання до читачів повідомляти про знайдені неточності та недіючі посилання.

Зауважимо, що з електронними джерелами читач також може ознайомитися, працюючи в інтернет-центрах, які відкриваються в бібліотеках. Велика їх кількість почала працювати завдяки міжнародній програмі «Бібліоміст», яка здійснювалась в Україні з 2009 р. Інформація про роботу інтернет-центрів міститься на сайтах бібліотечних установ.

Знайомство з електронними ресурсами через веббіографію та забезпечення доступу читачам до електронної періодики в інтернет-центрах не обмежують роботу бібліотек з електронними ЗМІ. Надзвичайно великі масиви інформації значно ускладнюють для користувача пошук інформації. Важко відслідкувати зміни соціального, економічного та політичного стану країни, окремих явищ або проявів суспільного розвитку, якщо для цього треба проводити тривалий моніторинг ЗМІ на базі великої кількості джерел. Проблему виявлення та наближення до користувача необхідної інформації з великих документальних масивів розв'язують інформаційно-аналітичні структури при бібліотеках.

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів влади (СІАЗ) Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського має великий досвід роботи з документальними масивами та виконання тематичних інформаційних запитів. Основним джерелом проведення аналізу інформаційного пошуку служби є українські ЗМІ, у тому числі й регіональна періодика, яка більш детально та повно розкриває суспільні процеси, що відбуваються в регіонах. Джерельна база, яка використовується при підготовці бюлетенів СІАЗ, постійно оновлюється, перевіряється та розширюється. Фахівці СІАЗ готують підбірки оперативної інформації за певний відрізок часу про події в політичному, соціально-економічному, науковому житті, які оформлюються у вигляді бюлетенів повнотекстової інформації. Інформаційно-аналітичні випуски СІАЗ відкриті для читачів на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Регулярно здійснюючи

моніторинг українських ЗМІ, фахівці служби проводять відбір ґрунтовної інформації за темами випусків, враховуючи всі особливості медіа-простору, у тому числі перенасиченість передруками, прес-релізами, намагаючись відбирати зважені публікації та уникати при формуванні випусків матеріали, які можна поставити під сумнів, замовні статті, «джинсу» тощо.

Цікаве дослідження на основі електронних текстових ЗМІ провела координатор одеської експертної групи Інституту демократії ім. П. Орлика Н. Стеблина. Відмічаючи велику кількість передруків в українських ЗМІ, вона зауважує, що причина цього явища криється у намаганні максимально розширити контент, з чим пов'язана насамперед доходність видань, адже більше заходів читача на сторінку отримує той, хто повідомляє про подію найшвидше.

У результаті такої політики редакцій електронних ЗМІ перевага фактично надається кількості публікацій, а не якості підготовлених матеріалів. Читач бачить наслідки цього явища, відкриваючи цілі стрічки абсолютно ідентичних публікацій на різних сайтах. Н. Стеблина, проаналізувавши контент чотирьох найбільш популярних електронних текстових ЗМІ з різних регіонів – Донецька, Львова, Харкова та Одеси, робить висновок, що кількість власних повідомлень на сайтах дуже незначна й коливається від 4 до 10 %. Вона також простежує взаємозв'язок між обсягами видання та кількістю якісно підготовлених матеріалів: «Простежуємо таке правило: чим більше новин публікує видання, тим менше серед них власних повідомлень». Згідно з матеріалами дослідження, кількість збалансованих повідомлень обстежених сайтів коливається від 8 до 37 %, при цьому переважна більшість новинних повідомлень містить тільки одну точку зору, у стрічках текстових ЗМІ велика кількість «джинси», матеріалів з ознаками замовності.

Н. Стеблина висловлює думку, що український ринок електронних регіональних ЗМІ є надто перенасиченим. Видання передруковують одне одного, водночас власні ексклюзивні матеріали губляться у великому масиві інформації.

«Якщо говорити про сайти, то в регіонах ми маємо їх десятки. В Одеській області, наприклад, більше 50», – відмічає дослідниця [27]. Подібні дослідження електронних українських ЗМІ, не тільки розкривають характеристики та закономірності розвитку медіа-простору, а можуть служити матеріалом для виявлення більш якісних електронних текстових ЗМІ, що може використовуватися бібліотечними працівниками у здійсненні

консультування читачів, складання веббіографічних списків, створення інформаційно-аналітичних оглядів тощо.

У контексті функціонування електронного інформаційного простору виникає питання збереження електронної інформації, яка з Інтернету постійно видаляється, а також доступу до архівів ЗМІ попередніх років, що відкриті для користування в Інтернеті з обмеженнями або закриті. Зокрема, значення роботи СІАЗ полягає ще й у формуванні та наповненні повнотекстових баз даних, які створюються паралельно з підготовкою інформаційно-аналітичних продуктів. Силами СІАЗ регулярно ведеться робота зі створення такої бази даних матеріалів ЗМІ за тематикою випусків. Це служить важливою справою зі збереження та архівування матеріалів електронної періодики.

Отже, працюючи з фондом періодичних видань, бібліотекар спирається на традиційну методику, використовуючи всі доступні можливості електронних технологій, активно включається в роботу в інтернет-просторі, через опрацювання текстових електронних ЗМІ. Процеси бібліотечної роботи, які здійснюються з застосуванням нових комп'ютерних технологій, вивели на новий рівень роботу з читачем, дають змогу більш повно розкрити фонд друкованої періодики, надавати читачу допомогу під час пошуку джерел у надзвичайно великому масиві електронних текстових ЗМІ. Використання нових технологій дає змогу полегшити та зробити більш ефективною бібліотечну працю, відходити від дублювання в роботі, економити час при здійсненні обробки періодичних видань, завдяки активному обміну інформацією в Інтернеті між бібліотечними установами регіону стала можливою кооперативна обробка періодичних видань.

Використання в інформаційній роботі віртуальних технологій надає користувачам бібліотеки необмежені можливості в отриманні актуальної та оперативної інформації. Читачі дедалі активніше звертаються до бібліотечного сайту та використовують електронні ресурси, які відкриваються через мережу. Якісний рівень ресурсу, викладеного на бібліотечному сайті, – важливий критерій, який обумовлює відвідуваність і популярність сайту, інтенсивність звернень користувачів залежить від повноти та якісного наповнення сайту. Розкриття перед читачем на веб-сторінці фонду друкованої періодики, розміщення веббіографії електронних ЗМІ, рекомендаційної та краєзнавчої бібліографії періодики робить інформацію бібліотечного сайту більш актуальною та корисною. Комп'ютеризація в бібліотеці значно прискорює обслуговування читачів, підвищує

якість інформування про наявні ресурси, сприяє розширенню доступу до наявної інформації. В Україні триває процес комп'ютеризації бібліотек, на сьогодні комп'ютерні технології в роботі може використовувати лише четверта частина публічних бібліотек, у процесі опанування і робота з електронною періодикою через складення вебліографічних списків.

Відмітимо, що бібліотечні сайти загалом дуже відрізняються за своїм інтерфейсом, назвою рубрик, розташуванням матеріалу. Практика показує, що на бібліотечному сайті важко знайти рекомендаційні списки електронної періодики, поряд з цим подекуди безпосередньо вебліографічні списки потребують доопрацювання, уточнень і перевірки. Уніфікація базового рубрикатора бібліотечного сайту, простота назв, максимальна відповідність назви рубрики змісту розміщеного на ній матеріалу – шлях до покращення бібліотечного обслуговування та інформування населення.

Бібліотека, яка отримала конкурента в інформаційному просторі у вигляді інтернет-мережі, протягом останніх двох десятиріч змінює напрям своєї роботи. Запорука повноцінного задоволення читацького попиту – здійснення необхідного фінансування бібліотечних установ і надання можливості проведення щорічної передплати в достатньому обсязі на друковані періодичні видання, як загальноукраїнські, так і регіональні, на продовження комп'ютеризації бібліотек, а також забезпечення високого рівня кваліфікації бібліотечних кадрів.

Література

1. Тенденции мировой прессы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sbo-paper.ru/news/archive_world/41067/. – Загл. с экрана.
2. Друк України (2014) : стат. зб. – Київ, 2015. – С. 131.
3. Бібліотечна Україна в цифрах (2013–2014 рр.) : стат. зб. / Нац. парламентська б-ка України / підгот. О. Лахно. – Київ, 2015. – 61 с.
4. Рудий Г. Періодика України 1917–1940 рр. як історичне джерело / Г. Рудий // Бібл. вісн. – 2008. – № 1. – С. 30.
5. Мар'їна О. Розвиток корпоративних бібліотечних проєктів в Україні [Електронний ресурс] / О. Мар'їна. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vkp/2010_1/V_1_10/st_6_10.pdf. – Назва з екрана.
6. Пастушенко О. Розвиток зведених та корпоративних електронних ресурсів періодики як науково-довідкового сегмента інформаційного простору України [Електронний ресурс] / О. Пастушенко. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO

M=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nrnbuimviv_2013_36_10.pdf. – Назва з екрана.

7. *Кузнецова М.* Комунікаційно-корпоративні ресурси з краєзнавства як результат діяльності бібліотечних об'єднань у регіоні [Електронний ресурс] / М. Кузнецова. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v33/v33-2-05.pdf>. – Назва з екрана.

8. *Самохіна Н.* Розвиток процесів інтеграції бібліотечно-інформаційних ресурсів / Н. Ф. Самохіна // Бібл. вісн. – 2005. – № 2. – С. 20–22.

9. *Назарьєва С.* Создание библиотечных корпораций: проблемы и перспективы / С. Назарьєва // Бібл. форум України. – 2008. – № 2. – С. 12–14.

10. *Трачук Л.* Вебліографічні ресурси українських бібліотек [Електронний ресурс] / Л. Трачук. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vkpr/2010_3/V_3_10/st_10_10.pdf. – Назва з екрана.

11. *Степанов В. К.* Библиографическое обслуживание в эпоху цифровых коммуникаций / В. К. Степанов // Библиография. – 2007. – № 2. – С. 22–41.

12. Періодичні видання [Електронний ресурс] / Волинська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олени Пчілки. – Режим доступу: http://kraeznavchiy.blogspot.com/p/blog-page_21.html. – Назва з екрана.

13. Зведений каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками м. Житомира на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.zt.ua/ua/periodicals/node/158>. – Назва з екрана; Зведений каталог періодичних видань, передплачених головними бібліотеками м. Дніпропетровська на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.dp.ua>. – Назва з екрана; Зведений каталог періодичних видань / Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потоушняка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biblioteka.uz.ua/periodika/>. – Назва з екрана.

14. Зведений каталог періодики м. Кіровограда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/opacdb.html>. – Назва з екрана; Зведений каталог періодики / Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.if.ua/dbase/periodical.php>. – Назва з екрана.

15. Регіональна корпоративна бібліотечна інформаційна система (РКБІС) [Електронний ресурс] / Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. – Режим доступу: <http://lib.rv.ua/ua/libr/70-regionalna-korporativna-bibliotechna-informacijna-sistema-rkbis/>. – Назва з екрана.

16. Регіональний проект «Електронний каталог» [Електронний ресурс] / Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Первочителів слов'янських Кирила і Мефодія. – Режим доступу: <http://www.libr.dp.ua/EI-kat/Elkat.htm>. – Назва з екрана.
17. Кіровоградський Регіональний Кооперативний Каталог [Електронний ресурс] / Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/krcs/index.html>. – Назва з екрана.
18. Запоріжжя на сторінках центральної преси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zounb.zp.ua/resource/naStorPres.html>. – Назва з екрана; Дніпропетровщина на сторінках центральних періодичних видань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.libr.dp.ua/dnipropetrovshina_na_storinkah_periodicnyh_vydan/. – Назва з екрана; Закарпаття на сторінках преси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biblioteka.uz.ua/files/2006-2.pdf>. – Назва з екрана.
19. Кіровоградська область: поступ розвитку – Бібліографічний покажчик (До 75-річчя утворення Кіровоградської області) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/kray/index.html>. – Назва з екрана.
20. Хроніка культурного життя Кіровоградщини (оглядова довідка за матеріалами преси та неопублікованими документами за березень 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/biblinf/hr201603.html>. – Назва з екрана.
21. Електронна бібліотека LIBO [Електронний ресурс] / Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича. – Режим доступу: http://www.lib.zt.ua/ua/our_resources/node/56. – Назва з екрана.
22. Віртуальна бібліографічна довідка : (об'єднана віртуальна довідкова служба бібліотек України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/about.php>. – Назва з екрана.
23. Періодичні видання: вивчаємо читацький попит : довідка за результатами анкетування 2014 року / уклад. Т. М. Грищенко ; Сумська обл. універс. наук. б-ка. – Суми, 2014. – 8 с.
24. Преса в Інтернет [Електронний ресурс] / Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/libworld/gazet.html>. – Назва з екрана.
25. Журнали [Електронний ресурс] / Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/libworld/magazines.html>. – Назва з екрана.

26. Краєзнавчі видання [Електронний ресурс] / Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва. – Режим доступу: <http://www.library.vn.ua/links/cvidan.html>. – Назва з екрана; Електронна періодика [Електронний ресурс] / Дніпропетровська ОУНБ. – Режим доступу: <http://www.libr.dp.ua/magazines.htm>. – Назва з екрана.

27. Стеблина Н. Регіональні сайти – для кого і на кого працюють? [Електронний ресурс] / Н. Стеблина. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/regionalni_sayti_dlya_kogo_i_na_kogo_pratsuyut/undefined/. – Назва з екрана.

References

1. Tendencii mirovoj pressy [World Press Trends]. Retrieved from http://www.sbo-paper.ru/news/archive_world/41067/ [in Russian].

2. Druk Ukrainy [Print Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].

3. Bibliotekna Ukraina v tsyfrakh (2013–2014 rr.) [Library numbers in Ukraine (2013–2014 years.)]. *Natsionalna parlamentska biblioteka Ukrainy – National Parliamentary Library of Ukraine* [in Ukrainian].

4. Rudyi, H. (2008). Periodyka Ukrainy 1917–1940 rr. yak istorychne dzherelo [Periodic Ukraine 1917–1940 years as a historical source]. *Biblioteknyi visnyk – Library Journal*, no. 1 [in Ukrainian].

5. Marina, O. Rozvytok korporatyvnykh biblioteknykh proektiv v Ukraini [The development of the corporate library projects in Ukraine]. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vkp/2010_1/V_1_10/st_6_10.pdf [in Ukrainian].

6. Pastushenko, O. Rozvytok zvedenykh ta korporatyvnykh elektronnykh resursiv periodyky yak naukovo-dovidkovoho sehmenta informatsiinoho prostoru Ukrainy [The development of consolidated and corporate electronic resources periodicals as scientific reference segment information space Ukraine]. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/npnbuimviv_2013_36_10.pdf [in Ukrainian].

7. Kuznetsova, M. Komunikatsiino-korporatyvni resursy z kraieznavstva yak rezultat diialnosti biblioteknykh ob'iednan u rehioni [Corporate communications and resources as a result of local history library associations in the region]. *ic.ac.kharkov.ua*. Retrieved from <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v33/v33-2-05.pdf> [in Ukrainian].

8. Samokhina, N. (2005). Rozvytok protsesiv intehratsii bibliotechno-informatsiinykh resursiv [The development of integration processes of library and information resources]. *Bibliotechnyi visnyk – Library Journal*, no. 2 [in Ukrainian].
9. Nazar'eva, S. (2008). Soznanie bibliotechnykh korporacij: problemy i perspektivy [Create a library of corporations: problems and prospects]. *Bibliotechnyi forum Ukrainy – Library Forum of Ukraine*, no. 2 [in Ukrainian].
10. Trachuk, L. Vebliohrafichni resursy ukrainskykh bibliotek [Vebliohrafichni resources of Ukrainian libraries]. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vkp/2010_3/V_3_10/st_10_10.pdf [in Ukrainian].
11. Stepanov, V. (2007). Bibliograficheskoe obsluzhivanie v jepohu cifrovyyh kommunikacij [Bibliographic service in the era of digital communications]. *Bibliografija – Bibliography*, no. 2 [in Ukrainian].
12. Periodychni vydannia [Periodical press]. *Volynska derzhavna oblasna universalna naukova biblioteka im. Oleny Pchilky – Volyn State Regional Universal Scientific Library. O. Pchilka*. Retrieved from http://kraeznavchyy.blogspot.com/p/blog-page_21.html [in Ukrainian].
13. Zvedenyi katalog periodychnykh vydan,peredplachenykh bibliotekamy m. Zhytomyra na 2015 rik [Catalogue of periodicals of subscription libraries. Zhitomir 2015]. Retrieved from <http://www.lib.zt.ua/ua/periodicals/node/158> [in Ukrainian]; Zvedenyi katalog periodychnykh vydan,peredplachenykh holovnymy bibliotekamy m. Dnipropetrovska na 2015 rik [Catalogue of periodicals subscribed Main Library Dnepropetrovsk. 2015]. Retrieved from <http://www.lib.dp.ua> [in Ukrainian]; Zvedenyi katalog periodychnykh vydan [Catalogue of Periodicals]. *Zakarpatska oblasna universalna naukova biblioteka im. F. Potushniaka – Zakarpattia Regional Universal Scientific Library. F. Potushnyaka*. Retrieved from <http://www.biblioteka.uz.ua/periodika/> [in Ukrainian].
14. Zvedenyi katalog periodyky m. Kirovohrada [Catalogue of periodicals m. Kirovograd]. Retrieved from <http://library.kr.ua/opacdb.html> [in Ukrainian]; Zvedenyi katalog periodyky [Catalogue of periodicals]. *Ivano-Frankivska oblasna universalna naukova biblioteka im. I. Franka – Ivano-Frankivsk Regional Universal Scientific Library. Franko*. Retrieved from <http://lib.if.ua/dbase/periodical.php> [in Ukrainian].
15. Rehionalna korporatyvna bibliotechna informatsiina systema (RKBIS) [Regional Corporate Library Information System (RKBIS)]. *Rivnenska oblasna universalna naukova biblioteka – Rivne Regional Universal Scientific*

Library. Retrieved from <http://libr.rv.ua/ua/libr/70-regionalna-korporativna-biblioteczna-informacijna-sistema-rkbis/> [in Ukrainian].

16. Rehionalnyi proekt «Elektronnyi katalog» [Regional project «Electronic Catalogue»]. *Dnipropetrovska oblasna universalna naukova biblioteka im. Pervouchyteliv slov'ianskykh Kyryla i Mefodiia – Dnipropetrovsk Regional Universal Scientific Library. Pervouchyteliv Slavic Cyril and Methodius*. Retrieved from <http://www.libr.dp.ua/El-kat/Elkat.htm> [in Ukrainian].

17. Kirovohradskiy Rehionalnyi Kooperatyvnyi Katalog [Kirovograd Regional Cooperative Product]. *Kirovohradaska oblasna universalna naukova biblioteka im. D. I. Chyzhevskoho – Kirovohrad Regional Universal Scientific Library. D. I. Chizhevskogo*. Retrieved from <http://library.kr.ua/krcr/index.html> [in Ukrainian].

18. Zaporizhzhia na storinkakh tsentralnoi presy [Zaporizhzhya in the pages of the press center]. Retrieved from <http://zounb.zp.ua/resourse/naStorPres.html> [in Ukrainian]; Dnipropetrovshchyna na storinkakh tsentralnykh periodychnykh vydan [Dnipropetrovsk region on the pages of central periodicals]. Retrieved from http://www.libr.dp.ua/dnipropetrovshina_na_storinkah_perioduchnyh_vydan/ [in Ukrainian]; Zakarpattia na storinkakh presy [Transcarpathia in the press]. Retrieved from <http://www.biblioteka.uz.ua/files/2006-2.pdf> [in Ukrainian].

19. Kirovohradaska oblast: postup rozvytku – Bibliohrafichni pokazhchyk (Do 75-richchia utvorennia Kirovohradskoi oblasti) [Kirovohrad region, progress of development – Bibliographic Index (the 75 anniversary of the Kirovohrad region)]. Retrieved from <http://library.kr.ua/kray/index.html> [in Ukrainian].

20. Khronika kulturnoho zhyttia Kirovohradshchyny (ohliadova dovidka za materialamy presy ta neopublikovanymy dokumentamy za berezen 2016 roku) [Chronicle of cultural life Kirovograd (visual reference materials for the press and unpublished documents in March 2016)]. Retrieved from <http://library.kr.ua/biblinf/hr201603.html> [in Ukrainian].

21. Elektronna biblioteka LIBO [Library LIBO]. *Zhytomyrska oblasna universalna naukova biblioteka im. O. Olzhycha – Zhytomyr Regional Universal Scientific Library. Olzhych*. Retrieved from http://www.lib.zt.ua/ua/our_resources/node/56 [in Ukrainian].

22. Virtualna bibliohrafichna dovidka: (ob'iednana virtualna dovidkova sluzhba bibliotek Ukrainy) [Virtual bibliographic information: (a combined

virtual reference service of libraries Ukraine)]. Retrieved from <http://www.chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/about.php> [in Ukrainian].

23. Periodychni vydannia: vyvchaiemo chytatskyi popyt: dovidka za rezultatamy anketuvannia 2014 roku [Periodicals: study reader demand: Help the results of a survey in 2014]. *Sumska oblasna universalna naukova biblioteka – Sumy Regional Universal Scientific Library* [in Ukrainian].

24. Presa v Internet [Press Internet]. *Kirovohradaska oblasna universalna naukova biblioteka im. D. I. Chyzhevskoho – Kirovohrad Regional Universal Scientific Library. DI Chizhevskogo*. Retrieved from <http://library.kr.ua/libworld/gazet.html> [in Ukrainian].

25. Zhurnaly [Journals]. *Kirovohradaska oblasna universalna naukova biblioteka im. D. I. Chyzhevskoho – Kirovohrad Regional Universal Scientific Library. DI Chizhevskogo*. Retrieved from <http://library.kr.ua/libworld/magazines.html> [in Ukrainian].

26. Kraieznavchi vydannia [Local history publications]. *Vinnytskoi oblasna universalna naukova biblioteka im. K. A. Timiriazieva – Vinnytsia Regional Universal Scientific Library. K. A. Timiryazyeva*. Retrieved from <http://www.library.vn.ua/links/cvidan.html> [in Ukrainian]; Elektronna periodyka [Electronic Periodicals]. Dnipropetrovska OUNB – Dnipropetrovsk OUNB. Retrieved from: <http://www.lib.dp.ua/magazines.htm> [in Ukrainian].

27. Steblyna, N. Rehionalni saity – dlia koho i na koho pratsiuiut? [Regional sites – for whom and against whom work?]. Retrieved from http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/regionalni_sayti_dlya_kogo_i_na_kogo_pratsyuyut/undefined/ [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.06.2016.

Yrina Sokolova,

Junior Research Associate, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Library Computer Technologies in Operation with National Periodicals

The article raises the issues of the applying of electronic technologies in the work with periodicals which is an integral part of library collections, as well as the inclusion of library work in text media Internet. Libraries computerization and internetization have arranged conditions for the formation and maintenance of the electronic catalog, creation of corporate associations. That made possible to integrate libraries efforts in the analytical processing of newspapers and magazines to make card index of articles, periodicals digitizing of previous years and the formation of electronic collections of

these publications. Readers of library sites got an access to analytical and bibliographic products according to press materials. Information about new receipts, exhibitions of virtual books, reference of publications are in open source now.

Libraries have the best information on central press periodicals in their region or locality. They work with these publications, create databases and paper files, provide references to the readers, fulfill the function of recommendation bibliography. The V. I. Vernadsky National Library of Ukraine Service of information and analytical support of the authorities (SIAZ) has extensive experience in identification and serving relevant information from massive document repositories. The Service prepares series of thematic papers, access to which is open through the website of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. An analysis of the websites of public libraries has found that in order to improve library services and public awareness it is necessary to include recommendatory lists of media in library web sites. Unification and simplification of the rubricator layout of library sites should lead to optimization of the resource using.

Keywords: peryodycheskye editions, Press, online media, electronic periodicals, library services.

Ирина Соколова,

мл. науч. сотр., Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Использование компьютерных технологий библиотек в обработке отечественных периодических изданий

В статье поднимаются вопросы использования электронных технологий в работе с периодикой, которая является составляющей частью библиотечных фондов, а также включение библиотеки в работу Интернета. Компьютеризация и интернетизация библиотек создали условия для формирования и ведения электронного каталога, создания корпоративных объединений, которые, в частности, смогли объединить усилия библиотек в аналитической обработке газет и журналов для ведения картотеки статей, оцифровки периодики прошлых лет и формирования электронных коллекций этих изданий. Через библиотечные сайты читатели получили доступ к аналитически-библиографическим продуктам по материалам прессы, могут получить информацию о новых поступлениях, виртуальных книжных выставках, получить виртуальную справку об изданиях и т. д.

Библиотека лучше всего владеет информацией о центральной прессе и периодических изданиях своего региона, работает с этими изданиями, создает информационные базы данных краеведческого характера, картотеки статей, предоставляет справки читателям, осуществляет функцию рекомендательной библиографии.

Большой опыт работы по выявлению и приближению к пользователю необходимой информации из больших документальных массивов имеет Служба информационно-аналитического обеспечения органов госвласти Национальной библиотеки Украины им. В. И. Вернадского («СІАЗ»). Служба готовит ряд тематических бюллетеней, доступ к которым открыт через сайт НБУВ. Анализ сайтов публичных библиотек выявил, что для улучшения библиотечного обслуживания и информирования населения необходимо размещение на сайтах библиотек рекомендательных вебблиографических списков СМИ, также для оптимизации пользования ресурсом могут способствовать простота и унификация базового макета рубрикатора библиотечных сайтов.

Ключевые слова: периодические издания, пресса, интернет-СМИ, электронная периодика, библиотечное обслуживание, вебблиография.